

dr hab. Agata Stępień, prof. ucz.

Łódź, 15.08.2020 r.

Akademia Sztuk Pięknych

im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi

RECENZJA

Recenzja pracy doktorskiej Han'a Xu Dong'a zatytułowanej: „Classical Myth Complex Behind Art. The inspiration of classical myth to my artistic creation” sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym przez Radę Wydziału Grafiki i Sztuki Mediów, Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu.

Han Xu Dong, rozpoczął studia doktoranckie, we wrocławskiej uczelni w 2018 roku. W dorobku wystawienniczym artysty widać dużą aktywność. Swoje prace graficzne prezentował na wystawach zbiorowych:

2019 Cultivation of innovative Talents in Traditional Woodcut Printing in Southwest China. Si Chuan Academy of Fine Art. Chongqing, China.

-Para-Print and ceramics exhibition in Gallery Lazne, Liberce, Czech, 2018.

The thirty-seventh Czech Prague international FISAE Exlibris exhibition.

W 2019 roku odbyła się jego, wystawa indywidualna, "CHANGING" Solo Exhibition-Glass gallery, Han Xudong printmaking works, ASP, Wrocław.

Uczestniczył w warsztatach artystycznych:

SOUTH GRAPHIC INTERNATIONAL CONFERENCE 2019 NORTH TAXES US.

2018 National Art Fund of China, project--The training of traditional woodcut printmaking talents in southwest of China. Si Chuan Academy of Fine Art, Chongqing, China.

Chinese traditional woodcut lecture and workshop, National Museum, Wrocław.

Chinese traditional woodcut workshop, ASP Wrocław Poland.

Prace prezentowane w publikacjach:

Contemporary International Mini prints Tour exhibitions.

"Paper made" The four-person exhibition.

Traditional Chinese rubbing and hand printing workshop, International Conference, Texchange University of Texas Christian. North Taxes, US.

Graphic impressions SGCI Taxes 2019.

The 5th Hunan Provincial Print Exhibition.

The historie code & Derivatives of Print. Print experiment moving, Page 85.

Beyond the chapter, the 5th Shanghai intaglio print exhibition, Page 63-64.

The first China Guan lan international small print exhibition.

2018 National Art Fund of China, project - The training of traditional woodcut printmaking talents in southwest of China.

The 5th Hunan Provincial Print Exhibition, Page 31.

The First Nanling Illustration Biennial, Page 71.

-PARA-Print and ceramics exhibition in Gallery Lazne, Liberec, Czech 2018, Page 200-201.

The third Chinese Print Exhibition, Page 46.

The 37th Czech Prague international FISAE Exlibris exhibition, Page 39.

2019 Guanlan international printmaking biennale. Xu Li, Su Xin ping, Heilongjiang Publishing House 2019, Page 88.

Pan Han Xu Dong jest artystą dojrzałym, stale poszerzającym i pogłębiającym swoje kwalifikacje zawodowe. Ponadto dzielił się doświadczeniem, wiedzą i umiejętnościami w ramach prowadzenia zajęć ze studentami ASP; prowadził warsztaty z litografii i drzeworytu. Han Xu Dong wykazał się dużym zaangażowaniem w działalność pedagogiczną, jednocześnie wzbogacając warsztat własny i warsztat objętych opieką studentów. Konsekwentnie realizował założenia programowe pracowni, służąc studentom wiedzą z zakresu czynników wpływających na metody pracy i jakość druku.

Nieskończenie interesujący i fascynujący jest proces inspiracji i poszukiwań twórczych widoczny w prezentowanych pracach artysty. Przenikające się wzajemnie, nakładające się warstwami lub zestawiane obok siebie różne formy kultury zachodnioeuropejskiej i chińskiej, takie jak: język, mit, sztuka czy nauka implikują nowe, coraz ciekawsze wątki i treści do poznania a co najważniejsze zobowiązują artystę do szukania nowych sposobów łączenia percepcji i znaczenia.

Źródłem twórczych poszukiwań stała się dla pana Han Xu Donga mitologia, świat sam w sobie pasjonujący i inspirujący i, mimo iż prezentowane historie mitologiczne należą do bardzo różniących się cywilizacji to obrazują wspólną – uniwersalną i ponadczasową potrzebę tłumaczenia, wyjaśniania i rozumienia tego co tajemnicze, nieznanne i niewyjaśnione. Uważa się także, że mity są opowiadaniem ludowymi, przetworzonymi przez poetów, którzy uzupełnili je pewnymi elementami wierzeń religijnych co zaowocowało ogromnym nasyceniem znaczeń. Mit ulega procesowi twórczemu, ponieważ, jak pisze Heinrich Zimmer:[...] *intuicyjnie akceptujemy ich przemodelowanie, przekształcania i wyposażenia w nowe znaczenia. Skutecznie oddziałują na podświadomość, pobudzają intuicję, uczucia i wyobrażenia. Ich szczegóły same wbijają się w pamięć, przenikają do świadomości i kształtują głębsze pokłady psychiki. Kiedy podaje się rozważaniom poszczególne epizody tych opowiadań, mają zawsze jakieś znaczenie, to okazuje się, że można odkryć różne odcienie znaczenia, zgodnie z doświadczeniami i*

życiowymi potrzebami jednostki. Zgadzam się z doktorantem,[...] że cywilizacja wzbogaca znaczenie mitu poprzez ciągłą interpretację, jednak uważam, że rozwój cywilizacji również zaciera w naszej świadomości pewne prawa utrwalone w mitologii a przekazywane z pokolenia na pokolenie.

Tworzenie jest bezustannym procesem, w którym jakaś kwestia pozostaje niedopowiedziana a nawet ukryta. Jednym ze sposobów tworzenia jest reinterpretacja, lecz by czerpać z minionych wieków, trzeba mieć otwarty umysł, który uchwyci każdą sugestię i zareaguje na każde skryte współbrzmienie. Dzięki temu artysta staje się światkiem społecznej i kulturowej sceny. Staje się więc, dzięki swojej twórczej pracy, fundamentem wartości tradycyjnych, które biorą się ze złożonych uwarunkowań kulturowych, w jakie wchodzi artysta wraz ze swoim dziełem. Taki sposób działania pozwala na wnoszenie nowych wartości i poszerza pola artystycznej eksploracji, odnosząc się do rzeczywistości tej zastanej i tej zapisanej w pamięci, przeszłości. Przy tak prowadzonej narracji nie mogły nie pojawić się w pracach Hana Xu Donga wątki zaczerpnięte z mitologii chińskiej tym bardziej, że dotyczą osoby urodzonej i wychowanej w kulturze wschodu, w społeczeństwie, w którym istnieje bardzo silny związek człowieka ze światem irracjonalnym. Przekonanie o istnieniu rozmaitych duchów odpowiadających konkretnemu rodzajowi działalności ludzkiej, duchów związanych z miejscem, rzeczą, czynnością życia codziennego, przybierających różne formy komunikacyjne i przybierających rozmaite formy kontaktu są dla Europejczyka zaskakujące, niejasne i trudne do zrozumienia. Tego typu wierzenia są bardzo rozpowszechnione w Chinach i utrzymują się do naszych czasów, ale też są zróżnicowane lokalnie i trudne do jednolitego przedstawienia, ponieważ Chiny są i były terenem, gdzie stykało się i mieszało kilka całkowicie odmiennych kultur i religii (konfucjanizm, buddyzm i taoizm). Życie nie opierało się na jednolitych i racjonalnych zasadach. W kraju tym istniały pewne formy kulturowe i przekonania nie dające się rozumowo uzasadnić, dlatego pierwotne wierzenia i przesady znalazły pewne odbicie, w tak wielu różnych i odmiennych od siebie mitach.

Autor sformułował swoje poglądy w dysertacji i przedstawił osobisty zapis refleksji i doświadczenia życia w świecie kształtowanym przez wschodnią kulturę i „poznawaną” kulturę zachodu. To spotkanie dwóch tak odmiennych kultur ma niewątpliwie wpływ na tożsamość artysty i jego poglądy, które, mamy wrażenie, przyjmują postać „otwartej książki”, gromadzącej wielowarstwowe, życiowe doświadczenia ulegające ciągłym zmianom, w wyniku których, Han Xu Dong przekracza dotychczasowe ramy kulturowe.

Praca pisemna Han’a Xu Dong’a dzieli się na wstęp, dwa rozdziały dodatkowo podzielone na podrozdziały, podsumowanie, uzasadnienie, bibliografię i spis ilustracji. Pan Han w sposób skrupulatny, przejrzysty i rzeczowy przedstawia źródła inspiracji, dokonuje zarysu odniesień do tematu, wyjaśnia pobudki działania, metody pracy i przyjęte założenia. Szczegółowo analizuje odniesienia do tradycyjnych wierzeń chińskich (Lord Cook, Door God) i przybliża znaczenie chińskich mitów, powołując się na mity Hou yi oraz Jing Wei. Właściwie znajduję w opisie rozprawy doktorskiej uzasadnienie niemal każdej decyzji. Doktorant omawia interesujące jego zdaniem ekranizacje filmowe: „Prometeusz” w reżyserii Ridley’a Scott’a

oraz serial „Westworld” w reżyserii Jonathana Nolan’a, który jest adaptacją filmu „Świat Dzikiego Zachodu” z 1973 roku w reżyserii Michel’a Criehton’a. Autor odwołuje się również do jednej z najslawniejszych powieści Neil’a Gaiman’a „Amerykańscy Bogowie”. Dalsza część pracy poświęcona jest analizie wzajemnych zależności między zachodnimi mitami a dziełami plastycznymi. Autor odwołuje się do dzieła renesansowego artysty Albrechta Durera, „Czterej Jeźdźcy Apokalipsy”, współczesnych artystów: rumuńskiego Constantin’a Brancuusi,ego „Śpiąca Muza”, brazylijskiego Cildo Meireles „ Tower of Babel”, a także do chińskich artystów: Xu Bing’a „Book from the Sky” i Hung Chih Peng’a „Noah’s Ark Projekt 1”, „Noah’s Ark Projekt 2”, reprezentujących zamysł twórczy, do którego nawiązuje w swoich pracach doktorant. Ta podbudowa teoretyczna świadczy o samodzielności w określaniu własnego kierunku badań i umiejętności analizowania wybranego problemu. Wszystkie te przykłady dają pewien obraz tego, w jaki sposób cywilizacje i wielkie religie wpływają na mity i legendy, a także jakie autor ma odczucia, potrzeby i tęsknoty oraz jak jego postrzeganie i rozumienie świata ulegało zmianie.

Młodego artystę w znacznym stopniu ukształtowała tradycyjna społeczność, należało więc odpowiednio zadbać o utrwalenie tej różnorodnej i wyjątkowej spuścizny. Ta potrzeba doprowadziła do świadomej decyzji, podjęcia próby odnalezienia właściwej formy, która stałaby się wyrażeniem niezmiernie żywych przeżyć i doznań, intensywnej pamięci miejsc, fragmentów wspomnień, by z fragmentów zapamiętanych, ale także zapomnianych powołać do istnienia kolejne byty. Możliwości eksplorowania graficznej formy i te poszukiwania wpłynęły w sposób znaczący na jego warsztat, który wciąż pogłębia i doskonali. Łączy też fascynację z czymś, co nazwałby osobistym wyznaniem, zapisem refleksji, przeświadczeń i intuicji z poznawczym i artystycznym rozstrzygnięciem.

Tym samym artysta nawiązuje dialog między kulturą zachodu i wschodu. Autor wciąga nas w tajemnicę skojarzeń, łączenia realizmu z emocjami, przynosząc szereg osobistych doznań dających ogromny ładunek emocji. Swoją wizję twórczą stara się wyrazić poprzez niezliczone interpretacje, niosące za sobą różne formy rozwoju. Po przyjeździe do Polski w 2018 roku powstaje jego pierwsza praca „From East to West”. To rozwiązanie graficzne, inspirowane starożytną zachodnią mitologią, wydaje się korespondować z pewnym niewidzialnym i nieuchwytnym światem. Z mroku, z głębokiej czerni wyłaniają się postacie ludzi w różnych pozach, lapidarnie potraktowany koń oraz figury geometryczne – prostokąty i ostrosłupy. Artysta w sposób wizualnie poetycki i melancholijny łączy świat flory i fauny ze światem podwodnym tworząc wielowarstwową opowieść, w której przeplata się wiele wątków symbolicznych zaczerpniętych z mitologii zachodu i wschodu, wątków nierealnych i niemogących ze sobą w jednym czasie korespondować. Jednoczesne zróżnicowanie zarówno pod względem form jak i zabarwienia emocjonalnego, wskazuje na dystans w odniesieniu do starożytnej Grecji i Rzymu, ale i aspirację pozostania wiernym oryginałowi przekazu.

Praca „ From East to West” stała się kanwą do następnej realizacji zatytułowanej „Xu Mi Mountain”. Artysta tworząc pracę ma na celu opowiedzenie jakiejś historii, która wywoła

pewne emocje, dlatego nie zawsze szuka czegoś nowego ani czegoś, co nigdy przedtem się nie zdarzyło. Zestawia graficzne, czarno-białe fragmenty poprzedniej realizacji z malarskimi, barwnymi okręgami, symbolizującymi wodę. Tym malarskim działaniem nawiązuje do tradycyjnego chińskiego malarstwa tuszem. Następuje tu więc symboliczne połączenie tradycji i nowoczesności, połączenie kultury wschodu z kulturą zachodu. Artysta do pewnego stopnia redefiniuje swoje działania, które stają się częścią procesu twórczego, zmierzającego do opowiedzenia swojej własnej historii.

Podobnie jak w poprzednich pracach, tak i w kolejnym cyklu, „Zodiac Animals”, widać wyraźną próbę ukazania problemu, który stawia przed sobą doktorant. Cykl tworzy w formie dwunastu ilustracji wykonanych w technice litografii, na których przedstawia zwierzęta, odpowiadające chińskim znakom zodiaku. Możemy rozpoznać zwierzęta, których cechy charakterystyczne znajdziemy u ludzi urodzonych pod danym znakiem. Artysta tworzy ich własne wersje, budując rodzaj pomostu między kulturą minioną a kulturą współczesną. W cyklu pojawia się grafika pod tytułem „Byk”, na której zamiast byka widzimy nosorożca. Nie ma jednej wspólnej metody przedstawiania graficznego. W jednych pracach widać efekt malarstwa akwarelowego, w innych pojawia się rysunek, a w przedstawieniach odrealnionych zwierząt wmontowane są abstrakcyjne formy i podkreślony jest efekt pewnych przekształceń. Może te różne informacje i różny sposób obrazowania nałożone na siebie, mają tworzyć uniwersalny przekaz. Poprzez różnicowanie wielowarstwowość znaczeń, konsekwentnie tworzy grafiki, inspirowane sposobem komunikowania się za pomocą „słowa niepisanego”, obrazu.

Już na początku swojej pracy Han Xu Dong określił temat badań i kryterium dokonywania wyborów, dlatego nie jest przypadkowa kolejna seria zatytułowana „The Tower Jia ma Babel”. Punktem wyjścia tej pracy jest miejsce i wydarzenie przedstawiające ceremonię Boga Gór – Jia Ma, w południowo-zachodnich Chinach, w którym uczestniczył autor. Praca skomponowana została na prostej zasadzie pokazania 36 różnych, niewielkich, (10cm x 10cm), linearnych drzeworytów połączonych z rysunkiem, wydrukowanych niekiedy na barwnych papierach. Prace nawiązują swoją stylistyką nieco do ekslibrisu, pieczęci, a może do piktogramu, które w swych założeniach są nośnikiem prostym informacji kulturowych i symbolicznych skojarzeń. Prace, mimo że nie zawierają dużej ilości elementów i detali i gdzie każda grafika stanowi układ większej całości, to widoczne jest wyraźne łączenie świata starożytnych, zachodnich i wschodnich mitów, jedna wielka mieszanina, która przyjmuje formę opowieści, gdzie, „[...] ludzie mówią tym samym językiem i robią te same rzeczy, ale nie mogą porozumieć się w kwestii mitów.” Nie sposób nie dostrzec tu analogii do biblijnej opowieści o Wieży Babel. Jest to kolejny eksperyment, który stał się inspiracją i dał wyraz nowej odsłonie tego tematu. Podobnie jak w poprzednich pracach, tak i w tej „Tower2”, widać wyraźnie próbę ukazania współlistnienia tego minionego i tego obecnego, w celu pogłębienia prezentowanej historii. Jest to czarno-biała praca o wymiarach 50cmx120cm, wykonana w łączonej technice, graficznej technice akwaforty wzbogaconej rysunkiem. Grafika ma charakter przedstawienia monumentalnego, dzięki centralnej kompozycji z wyraźną osią symetrii. Praca dodatkowo podzielona jest na dwie części - górną i dolną- z centralnym punktem – wszechświatem – jako mocną podstawą utrzymującą cały świat, w którym tak wiele się dzieje (świat wyłaniający się z głębin oceanu). Artysta

przekształca artefakty dla podkreślenia ich większego znaczenia. W górnej części kompozycji tworzy świat o silnie zarysowanej konstrukcji, świat, w którym obok siebie na różnych prawach i poziomach funkcjonują przedstawienia architektoniczne, fragmenty znanych budowli, ludzi wykonujących różne czynności, muzycy przygrywający górnikom, i budowniczym, pojawiają się czołgi, okręty wojenne, helikoptery, koparki, anteny satelitarne, rusztowania. Wabi, odbiorcę, licznymi detalami. Artysta sięga po takie środki formalne, które przywołują bardzo szeroki zakres skojarzeń i są elementem pewnej zorganizowanej zbiorowości, świata ludzi co stoi niejako w opozycji do dolnej części grafiki, gdzie mamy pokazany świat ewolucji zwierząt, od prehistorycznych po zwierzęta roboty. Autor zabiera nas w surrealistyczną podróż po tym dziwnym świecie.

Drugim zagadnieniem zaczerpniętym z Biblii przez Han'a, jest opowieść o Arce Noego, która zdumiewająco trwale zapisała się w szerokiej świadomości artystów. Ten rozległy cykl „Arka Noego”, niezwykle interesujący, to ponownie czarno-białe grafiki, jedne drukowane w technice litografii, a drugie rysowane czarnym tuszem, zróżnicowane walorowo, bogate w tonacjach szarości i czerni. Odnosi się wrażenie, jakby artysta poszukiwał uniwersalnej metody zmierzającej do osiągnięcia czystego przekazu. Na ten cykl składa się dwanaście grafik, sześć o wymiarach 70cm na 175cm i sześć 70cm na 100cm. Pierwsza i ostatnia grafika, otwierająca i zamykająca opowieść o Arce Noego są rodzajem czystej, jeszcze nie zapisanej historii. Autor nie próbuje za wszelką cenę oczarować odbiorcy swoją sprawnością warsztatową, którą posiada i którą stale modyfikuje. Cykl jest bogaty w swoich licznych odstonach i zaskakujący w nieprzewidywalnych rozwiązaniach. Autor konsekwentnie reinterpretuje własną wizję, dokonując po pewnym czasie wtórnej interpretacji, odrzucając wcześniej przyjęte rozwiązania i przeorganizowuje całe grafiki i tak w nieskończoność. Czasem sposób przeprowadzenia jednego działania decyduje o wyborze metody zastosowanej w eksperymencie drugim.

Han Xu Dong po raz kolejny prowadzi dialog z odbiorcą, wykorzystując różne formy obrazowania. Arka jako wrak na dnie oceanu, okręt wojenny, szpital – łódź ratunkowa, na której przygrywa orkiestra, jako miejsce, gdzie obok siebie funkcjonują różne kultury. Widzimy, jak gatunki zwierząt, niekoegzystujących ze sobą mieszają się, pojawiają się też zwierzęta roboty. Na arce zostają umieszczone armaty, łodzie podwodne, lokomotywy parowe i ludzie. Zestawiając obok siebie elementy pochodzące nie tylko z różnych miejsc ale i czasów artysta po raz kolejny odnosi się do przeszłości jak i przyszłości. Wydaje się, że bawi się skojarzeniami. Wszystkie podjęte decyzje oraz działania warsztatowe są interesujące i podporządkowane przyjętej koncepcji połączenia zachodu i wschodu, tych minionych czasów i tych współczesnych. Zbudowane z wielką precyzją i jednocześnie swobodą wielopłaszczyznowe grafiki, świadczą o wyjątkowej osobowości i wrażliwości artysty. Świat mitów domaga się zmanifestowania w życiu człowieka w celu zachowania elementarnej równowagi pomiędzy tym, co racjonalne, a tym, co nierozpoznawalne i wytłumaczalne. Jego sposób operowania różnymi formami i modułami oraz odniesieniami, przypomina „budowniczego”, który próbuje poskładać i przywołać siłę wynikającą z połączenia natury i elementarnych form świadomości. Dynamika jego prac wynika z wielu konsolidacji, a istotną rolę odgrywa przenikanie i powtarzalność, zacieranie granic, nakładanie i dokładanie różnych konfiguracji. Gęsta

tkanka tych połączeń mocno wiąże ze sobą różne warstwy, co nadaje im walor monumentalności.

Ostatnia seria, przedstawiona do recenzji, to prace odwołujące się do ostatnich wydarzeń związanych z pandemią COVID-19. Doktorant wykonuje rysunki inspirowane sytuacją, w jakiej znaleźli się inni ludzie jak i on sam. Nagle zamknięty w domu, odizolowany, osamotniony, mogący komunikować się ze światem zewnętrznym poprzez media. Jest to forma wypowiedzi i odpowiedzi, która towarzyszy artyście w pewnym momencie jego życia.

Mamy wrażenie, że artysta staje się obserwatorem a wręcz częścią tego świata i w sposób szczególny oraz żywy doznaje tego co minione, tego zastanego i tego obecnego. Daje możliwości eksplorowania wielu dróg i inspiracji. Te doświadczenia, na tyle silnie zapisały się w jego pamięci, że domagały się jakieś formy wypowiedzi. Być może, jego twórczość powinna być odbierana jako alegoria kulturowej kondycji świata w kontekście tak często dyskutowanej globalizacji. W naszej codzienności pytanie o istnienie człowieka i człowieczeństwa są i będą bardzo ważne, nawet jeśli niektórzy stawiają je w trudny, niezrozumiały dla wielu, a przy tym prowokujący sposób.

Z komentarzem [SC1]: eń

Konkluzja

Rozprawa doktorska pan Han'a Xu Dong'a, pt. „Classical Myth Complex Behind Art. The inspiration of classical myth to my artistic creation”, złożona z dzieła artystycznego i opisu tego dzieła, przedłożona do recenzji, charakteryzują się dużą oryginalnością artystyczną oraz świadczą o umiejętności samodzielnej pracy twórczej. Praca pisemna Han'a, jest tak skonstruowana, że wyczerpująco i sukcesywnie wyjaśnia przyjęte założenia, wskazując ogólną wiedzę teoretyczną, kandydata. Po zapoznaniu się z dorobkiem artystycznym, naukowym i organizacyjnym, stwierdzam, że proces realizacji rozprawy doktorskiej przebiegł prawidłowo i spełnia wymogi ustawy i zgodnie z art. 179 ust. 1 upw. ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1669) oraz ROZPORZĄDZENIEM MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych. Na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668), wnioskuję o nadanie panu Han Xu Dong'owi, **stopnia doktora w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.**

dr hab. Agata Stępień, prof.ucz.